

9. Найда А.В., Барасій О.А. Сутність категорії «фінансові результати»: економічний та обліковий підхід. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2014. № 1 (8). С. 183-188.

*К.е.н., доцент Безверхня Ю.В.
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь
E-mail: yuliia.bezverkhnia@tsatu.edu.ua*

ХЕДЖУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Перехід економіки на ринкові відносини, глобалізація економічних зв'язків при використанні матеріальних і трудових ресурсів, капіталу і фінансування, посилення факторів невизначеності і ризику диктують необхідність дослідження атрибутів резервної системи, процесів хеджування, їх прогнозування та відображення в обліку. Особливо це стосується управлінського обліку.

Один з основоположних принципів бухгалтерського обліку в ринковій економіці – це принцип продовження діяльності, відповідно до якого підприємство нормально функціонує і буде продовжувати свою діяльність в доступному для огляду майбутньому, тобто не збанкрутує.

Дотримання цього принципу досягається:

- аудиторською перевіркою та складанням експертного висновку, який підтверджує, що підприємство дотримувалося існуючих правил обліку і функціонуватиме щонайменше ще рік;
- організацією облікового прогнозування стану резервної системи підприємства, визначення та регулювання його потенціалу, що, по суті, і є

об'єктом хедж-обліку [1, с.118].

У зв'язку з цим становить інтерес і економічну значимість вирішення таких завдань, як:

- розробка обліково-економічних вимог, що пред'являються до процесів хеджування;
- моделювання хедж-обліку та створення методики його застосування;
- розробка основних принципів створення та функціонування хедж-бухгалтерії.

Хеджування – це певні заходи для страхування ризиків, що виникають на фінансових ринках. Іншими словами хеджування – це договір на купівлю або продаж чого-небудь за певною ціною в майбутньому, який укладається з метою мінімізації ризику від коливання цін на фінансовому ринку. Таким чином, знаючи майбутню ціну суб'єкти можуть застрахувати себе від несподіваної динаміки ціни [2, с.103].

Основні принципи хеджування:

- відкритий хедж – відноситься до випадку, коли інвестор відкриває ф'ючерсну позицію, протилежну позиції на ринку реального товару;
- закритий хедж – відноситься до випадку, коли інвестор закриває ф'ючерсну позицію, коли ризику на ринку реального товару більше немає.

Виробники за своєю природою знаходяться в довгій позиції по реальному товару, тому для хеджування вони повинні продавати ф'ючерси, які захищають рівень прибутку від падіння цін.

Споживачі за своєю природою знаходяться в короткій позиції на ринку реального товару, тому для хеджування вони повинні купувати ф'ючерси, захищаючись від зростання цін [3, с.37].

Як показує досвід минулого століття, ці завдання актуальні для всіх існуючих систем:

- для підприємств, де функціонують величезні грошові кошти, вони мають найбільше значення і вирішуються десятками найрізноманітніших способів, в основному базуються на ретроспективному аналізі (банки, пенсійні

та інші фонди, фінансові корпорації та ін); для більшості підприємств (промислових, будівельних, транспортних, сільськогосподарських та ін) вони стають значущими в певні періоди часу, як правило, пов'язані з економічними труднощами.

На жаль, комплексу питань організації та методики створення та функціонування хедж-бухгалтерії ще не приділено належної уваги як самостійній науковій та практичній проблемі обліку, аналізу та аудиту резервної системи підприємства, пов'язаної з управлінням ризиковими активами. Це гальмує процес масового використання принципів і прийомів хедж-обліку, що дозволяє підвищити оперативність і адекватність прийнятих рішень в умовах ризику і невизначеності.

Для досягнення зазначеної мети підприємствам необхідно вирішити наступні взаємопов'язані завдання:

- сформулювати та апробувати бухгалтерську модель процесів хеджування;
- визначити організаційні форми, принципи та облікові механізми хеджування;
- ідентифікувати та систематизувати основні обліково-аналітичні аспекти процесів хеджування та запропонувати відповідний обліковий механізм їх відображення;
- визначити систему організації та інструментарій фінансового обліку операцій хеджування;
- систематизувати практику використання нульових похідних балансових звітів у хеджуванні;
- розробити алгоритм складання та використання хеджованого похідного балансового звіту.

Обліковий механізм використання хеджованого похідного балансового звіту заснований на використанні бухгалтерського балансу, відомості хеджованих бухгалтерських проводок, гіпотетичної реалізації активів і задоволення зобов'язань в ринкових або справедливих цінах і отримання чистих пасивів. Порівняння чистих пасивів з балансовою вартістю чистих активів

дозволяє отримати рівень хеджованого захисту інституційної одиниці.

Модель хедж-обліку акумулює основні організаційні форми хеджування і забезпечує облік, аналіз і управління процесами хеджування на основі використання відповідних принципів, інформаційної бази, видів хедж-обліку, облікового механізму консолідації (хеджований, імунізаційний, дисконтований і фрактальний похідні балансові звіти), хедж-аналізу та управління капіталом.

Відповідно до моделі передбачено використовувати такі види обліку процесів хеджування:

- фінансовий облік для всіх організаційних форм хеджування відповідно до чинного законодавства;

- управлінський облік для організації обліку окремих процесів хеджування: управління активами і пасивами, управління імунізаційними процесами тощо;

- стратегічний облік, що проводиться періодично, який дозволяє врахувати зовнішні фактори і їх вплив на фінансовий стан і власність підприємства;

- позабалансовий облік, що організовується тільки по об'єктах відповідно до чинного законодавства.

З усього вище зазначеного можна зробити висновок, що хеджування є перспективним елементом управлінського обліку і заслуговує на подальше дослідження.

Список використаних джерел

1. Бурденко І.М. Методологічні аспекти бухгалтерського обліку хеджування. *Регіональна економіка*. 2006. № 1. С. 116-121.
2. Ксендзук В.В. Об'єкти хеджування: проблеми регулювання бухгалтерського обліку та напрями їх вирішення. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. №1(21). С. 100-107.
3. Бартош О.М. Управлінський облік, як основа ефективної системи управління банком. *Фінансовий простір*. 2014. №1(13). С. 36-42.